

Skokowy wzrost inwestycji JST w 1q18*

Trendy bieżące

- Powrót umiarkowanego tempa wzrostu dochodów w 1q18 (5% r/r vs 15,8% r/r w 1q17), po skokowym wzroście transferu środków dla potrzeb programu 500 plus.
- Wzrost dochodów r/r głównie w efekcie zwiększenia strumienia dotacji UE (57% r/r vs 3,8% w 1q17) oraz wpływów z PIT i CIT (12,4% r/r vs 7,2% r/r w 1q17).
- Według danych na koniec czerwca'18 wartość umów związanych z projektami UE podpisanych przez JST to ok. 90 mld zł, w tym ok. 62 mld zł to dotacje UE (31% dotacji wykorzystanych przez wszystkich beneficjentów).
- Skokowy wzrost wydatków inwestycyjnych (83,1% r/r vs 11,2% r/r w 1q17).
- Budżety na dużym plusie po 1q18 (podobnie jak w latach poprzednich) oraz wzrost nadwyżki operacyjnej, choć nieco wolniejszy niż w 1q17, oznaczają gromadzenie wkładu własnego koniecznego do wykorzystania środków UE.
- Utrzymanie spadkowego tempa zadłużenia sektora JST po 1q18 [(-0,8% r/r) vs (-3,1% r/r) w 1q17]; 34% całego zadłużenia przypadało na 66 największych miast.
- W 1q18 korzystna relacja r/r dochodów (wzrost) i zobowiązań (spadek lub niewielki wzrost) we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego.

Perspektywy krótkoterminowe

- W rocznej perspektywie korzystne otoczenie makroekonomiczne.
- Przyspieszenie wdrażania programów unijnych w ramach perspektywy 2014 – 2020; kluczowym rokiem może być 2018 (wybory samorządowe jesień'18).
- Według NIK wzrost ryzyka związanego z inwestycjami i wydatkami na oświatę, przy dotychczasowym wysokim poziomie zobowiązań niektórych jednostek.
- Szansą korzystny kierunek prac legislacyjnych w celu uelastyczenia gospodarki finansowej sektora JST (projekt MF akceptowany przez rząd 11 lipca 2018).

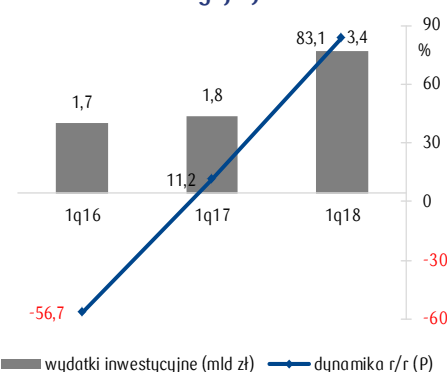
Departament Analiz Ekonomicznych

analizy.sektorowe@pkobp.pl

Zespół Analiz Sektorowych

Wanda Urbańska
tel. (22) 521 81 23

Inwestycje JST

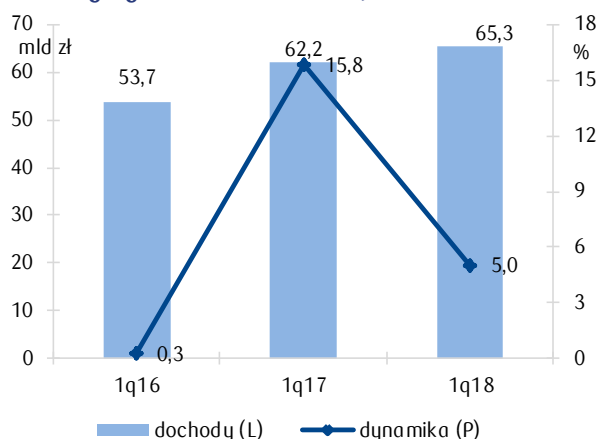
Wyszczególnienie	jedn. miary	1q17	1q18	wzrost/spadek % r/r
Dochody ogółem	mld zł	62,2	65,3	5,0
Dochody własne podstawowe	mld zł	16,7	17,4	4,1
Dochody z tytułu podatków PIT i CIT	mld zł	12,4	14,0	12,4
Subwencje i dotacje ogółem, w tym	mld zł	33,0	33,9	2,8
- dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej	mld zł	10,9	10,6	-2,5
- dotacje z UE	mld zł	1,5	2,3	57,0
Wydatki ogółem	mld zł	49,8	53,4	7,3
Wydatki inwestycyjne	mld zł	1,8	3,4	83,1
Wynik budżetu	mld zł	12,4	11,9	-3,9
Wynik operacyjny	mld zł	12,9	13,2	2,8
Zobowiązania ogółem, w tym	mld zł	68,1	67,6	-0,8
w tym kredyty i pożyczki	mld zł	63,7	63,7	-0,1
Udział podatków PIT i CIT w dochodach ogółem	%	20,0	21,4	x
Udział subwencji i dotacji w dochodach ogółem	%	53,1	51,9	x
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	%	3,7	6,3	x
Udział zobowiązań w dochodach ogółem ^{x/}	%	29,9	26,9	x
Udział kredytów i pożyczek w zobowiązaniach ogółem	%	93,6	94,2	x

x/ dochody planowane

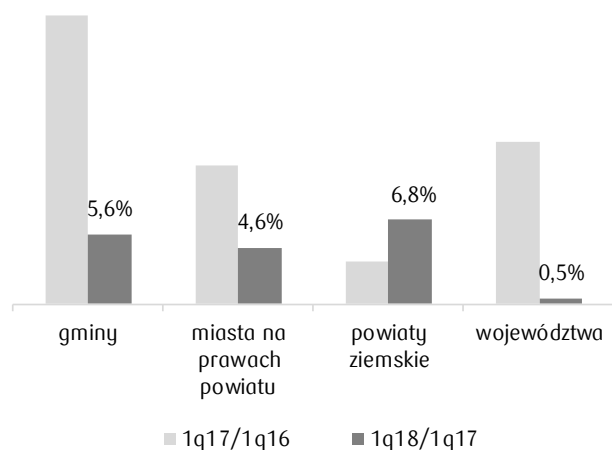
Źródło: dane Ministerstwa Finansów ze sprawozdania z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego po 1q18, czerwiec 2018.

*Informacja sporządzona na podstawie danych Ministerstwa Finansów (MF) ze sprawozdania z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego (JST) po 1q18, www.mf.gov.pl. Dane MF są źródłem dla ilustracji graficznej analizy.

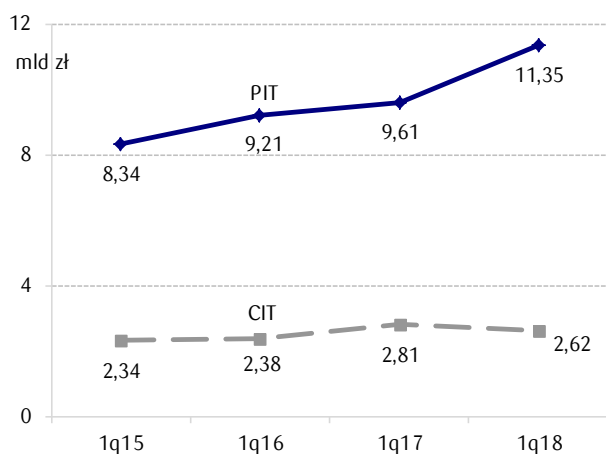
Dochody ogółem i ich zmiana r/r

Zmiana dochodów r/r wg rodzaju JST

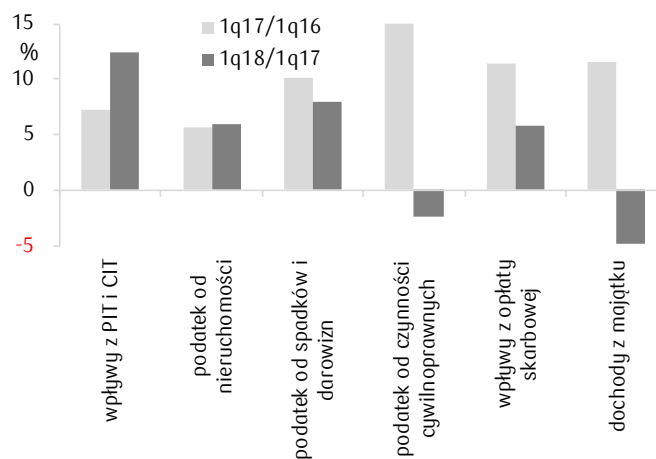
Dochody z PIT i CIT

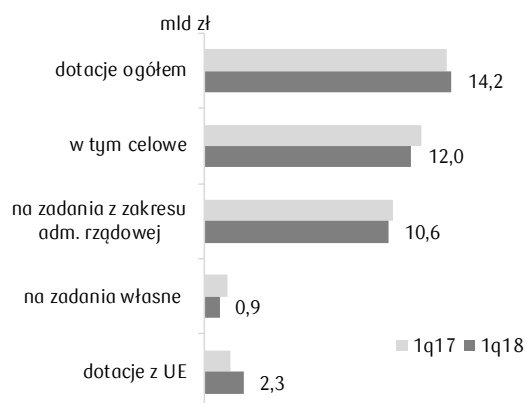
Powrót umiarkowanego tempa wzrostu dochodów, po skokowym wzroście transferu środków dla potrzeb programu 500 plus

- Wzrost dochodów sektora JST w 1q18 o 3,1 mld zł r/r, w tym o 57% r/r dotacji UE (2,3 mld zł wobec 1,5 mld zł w 1q17) oraz wpływów z PIT i CIT o 12,4% r/r (7,2% r/r w 1q17).
- Wyższe dochody r/r we wszystkich rodzajach JST; stosunkowo niska dynamika w województwach wynikała z wysokiej bazy odniesienia (w 1q17 wzrost dochodów o 13,1% r/r).
- Korzystny wpływ utrzymującej się dobrej koniunktury na istotny wzrost wpływów z tytułu udziałów w podatkach PIT (18,1% r/r vs 4,4% r/r w 1q17), natomiast spadek wpływów z CIT [(- 7% r/r) vs 18% r/r w 1q17].
- Stabilne wpływy z podatku od nieruchomości (5,9% r/r w 1q18 i 5,6% r/r w 1q17) w warunkach ożywionego rynku nieruchomości, przy zróżnicowanym wzroście/spadku wpływów z podatków od darowizn/spadków czy opłaty skarbowej.
- Ograniczenie sprzedaży majątku przez samorządy w 1q18 [(-4,9% r/r) vs 11,6 r/r w 1q17] w sytuacji sprzyjającego otoczenia makroekonomicznego (wzrost dochodów) oraz zgromadzonej nadwyżki operacyjnej, która może być wykorzystana m.in. na wkład własny wymagany przy projektach UE.

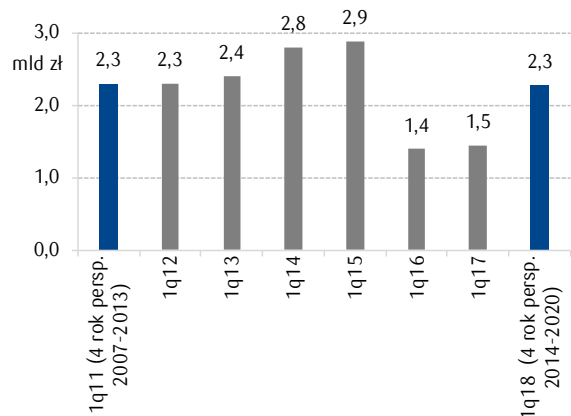
Wybrane dochody wg źródeł i ich zmiana r/r

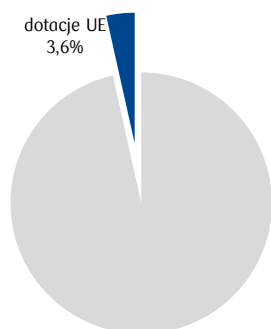
Dotacje w sektorze JST wg źródeł

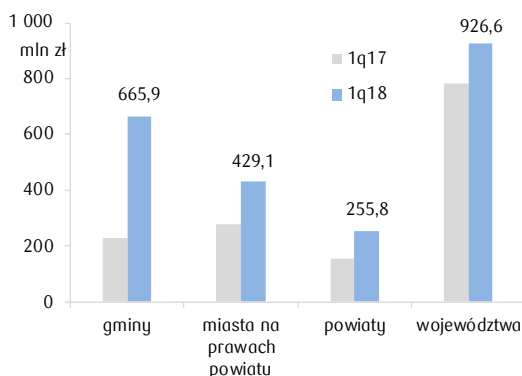
Dotacje UE po 1q w latach 2011 - 2018

Udział dotacji UE w dochodach sektora JST w 1q18

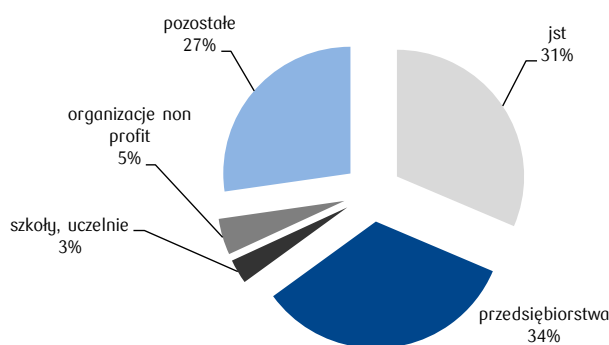
Dotacje UE wg rodzaju JST

Rosnące wykorzystanie dotacji UE w ramach perspektywy finansowej 2014-2020

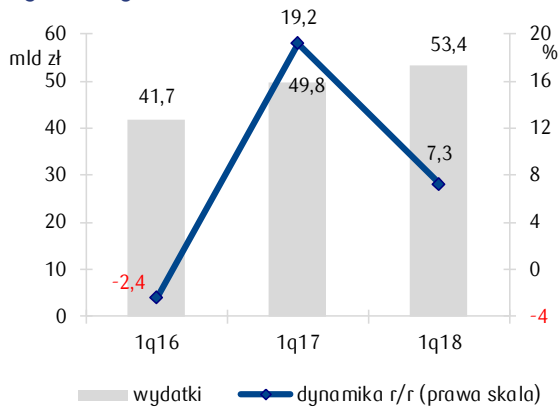
- Niewielki wzrost dotacji ogółem dla sektora JST w 1q18 (1,7% r/r) w efekcie rosnącego strumienia dotacji UE (57% r/r vs 3,8% r/r w 1q17), jednocześnie spadku o 33% r/r dotacji na zadania własne.
- W 1q18, w czwartym roku perspektywy finansowej 2014-2020, do budżetów jednostek samorządu terytorialnego wpłynęło 2,3 mld zł dotacji UE, podobnie jak w 1q11, tj. w czwartym roku perspektywy 2007 - 2013.
- Niski udział dotacji UE w dochodach ogółem całego sektora JST w 1q18 (3,6% vs 2,4% w 1q17).
- Wg danych Ministerstwa Rozwoju na koniec czerwca'18, JST podpisały umowy na kwotę ok. 90 mld zł, w tym ok. 62 mld zł stanowiły dotacje UE (31% dotacji wykorzystanych przez wszystkich beneficjentów), przedsiębiorstwa odpowiednio - 123 mld zł, w tym 66 mld zł dotacje UE (34%), organizacje non profit 11 mld zł, w tym 9 mld zł dotacji UE (5%) i szkoły 7,8 mld zł, w tym 6 mld zł dotacji UE (3%).
- Główny cel aplikacji samorządów o środki UE to projekty w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko - na koniec czerwca'18 umowy na kwotę ok. 25 mld zł, w tym ok. 15 mld zł dotacje UE (25% ogółu dotacji, o które aplikowały samorzady).

Wykorzystanie środków UE wg beneficjentów, (stan na 30.06.18)

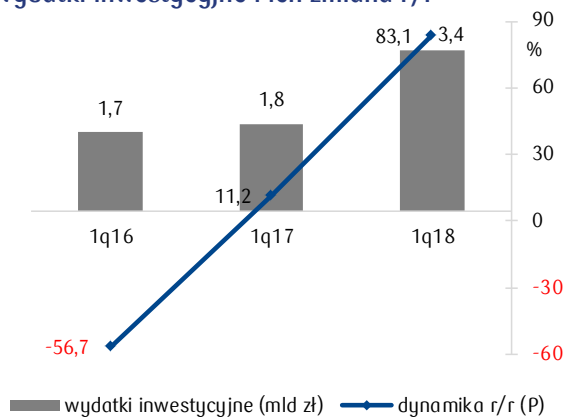

źródło: Biuletyn Informacyjny, Ministerstwo Rozwoju, czerwiec 2018

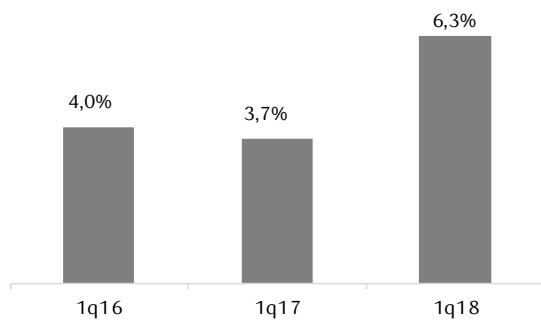
Wydatki ogółem i ich zmiana r/r

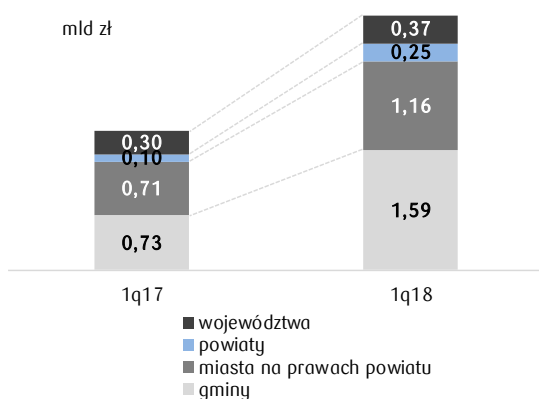
Wydatki inwestycyjne i ich zmiana r/r

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem

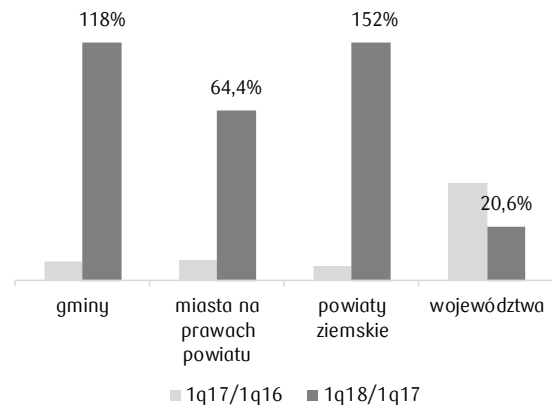
Wydatki inwestycyjne wg rodzaju JST

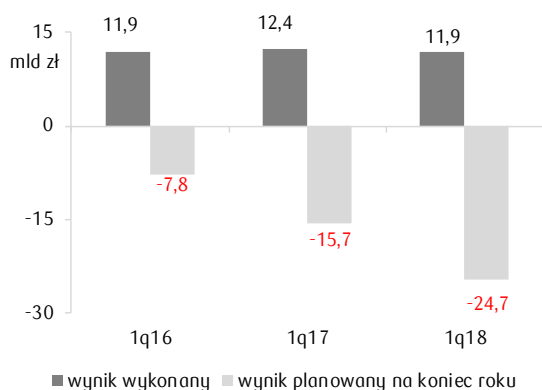
Skokowy wzrost wydatków inwestycyjnych

- W 1q18 wzrost wydatków ogółem o 3,6 mld zł w porównaniu z 1q17 (7,3% r/r) związany głównie ze skokowym wzrostem wydatków inwestycyjnych (83,1% r/r vs 11,2% r/r w 1q17).
- Słabsze tempo r/r wzrostu wydatków bieżących w 1q18 (4,4% wobec 19,4% w 1q17), w tym szybszy wzrost wydatków na wynagrodzenia (6,2% r/r vs 3,1% r/r w 1q17), natomiast spadek wydatków na obsługę długu w wyniku stabilizacji poziomu zadłużenia i niskich stóp procentowych.
- Wzrost udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w 1q18 o 2,6 pp r/r vs 0,3 pp r/r w 1q17.
- Po okresie zastoju, w 1q18 ożywienie inwestycyjne we wszystkich rodzajach JST. Miasta na prawach powiatu nadal największymi inwestorami w sektorze: wydatki inwestycyjne 66 miast na prawach powiatu wyniosły 1,2 mld zł (35% wydatków inwestycyjnych całego sektora), natomiast inwestycje 2,5 tys. gmin osiągnęły 1,6 mld zł. Wysoka dynamika wzrostu w powiatach ziemskich ma uzasadnienie w niskiej bazie odniesienia w 1q17.

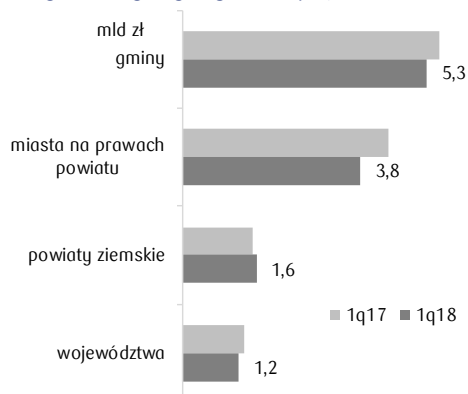
Wydatki inwestycyjne i ich zmiana r/r wg rodzaju JST

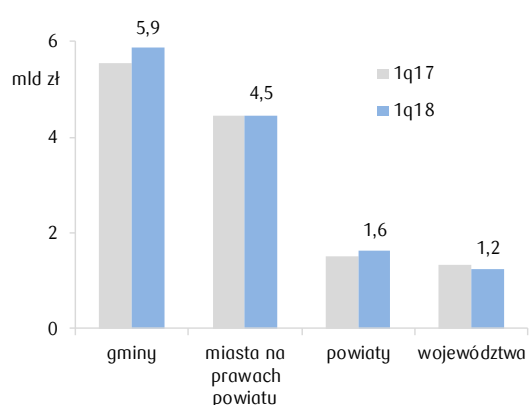
Wynik planowany i wykonany sektora JST^x

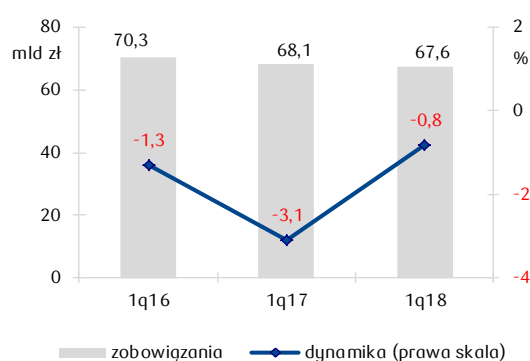
Wynik wykonany wg rodzaju JST^x

Nadwyżka operacyjna wg rodzaju JST^x

Zobowiązania JST i ich zmiana r/r^x

^{x/} dane narastająco

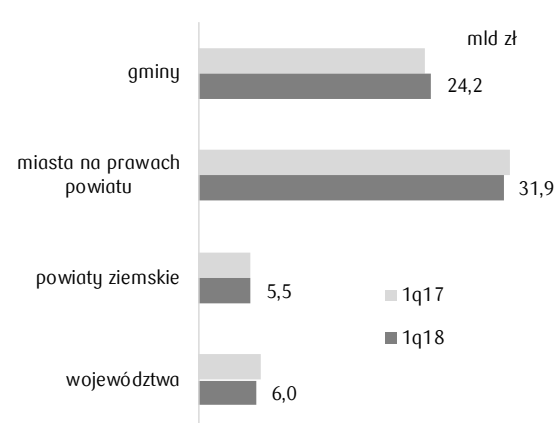
Budżety JST po 1q18 nadal na plusie

- Budżety na dużym plusie po 1q18 (podobnie jak w latach poprzednich), jednak istotny wzrost planowanego rocznego deficytu w 2018 wskazuje na wzrost zapotrzebowania na dodatkowe środki finansowe dla sektora JST.
- Zbiorczy wynik wykonany w 1q18 przez poszczególne kategorie JST na nieco niższym poziomie w porównaniu z 1q17, z wyjątkiem powiatów ziemskich – największy spadek w miastach na prawach powiatu (o 0,3 mld zł).
- Wzrost nadwyżki operacyjnej (dochody bieżące – wydatki bieżące) w 1q18, choć nieco wolniejszy niż w 1q17 (odpowiednio 2,8% r/r vs 8,5% r/r), oznacza gromadzenie środków koniecznych do wykorzystania środków UE.
- Nadwyżkę operacyjną po 1q18 zanotowały wszystkie rodzaje samorządów, w tym dla 66 miast na prawach powiatu wyniosła 4,5 mld zł (34% całej nadwyżki operacyjnej w sektorze), podczas gdy dla ponad 2,5 gmin było to 5,9 mld zł.

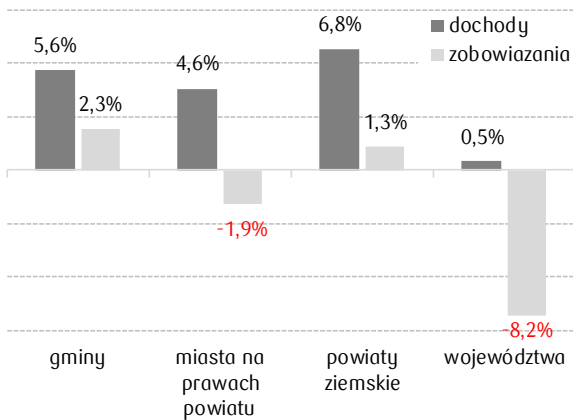
Zadłużenie pod kontrolą

- Kolejny rok spadku zadłużenia sektora JST - w 1q18 o 0,5 mld zł r/r vs 2,2 mld zł w 1q17 [(-0,8% vs 3,1% r/r w 1q17)]; 34% całego zadłużenia przypadło na 66 miast na prawach powiatu.
- Zbiorczo spadek zadłużenia w 1q18 w miastach na prawach powiatu (-1,9% r/r) i województwach (-8,2% r/r), niewielki wzrost w gminach (+2,3% r/r) i powiatach ziemskich (+1,3% r/r).

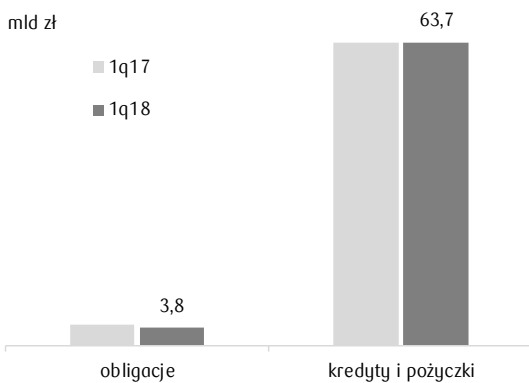
Zobowiązania wg rodzaju JST^x

Zmiana dochodów i zobowiązań w 1q18 r/r

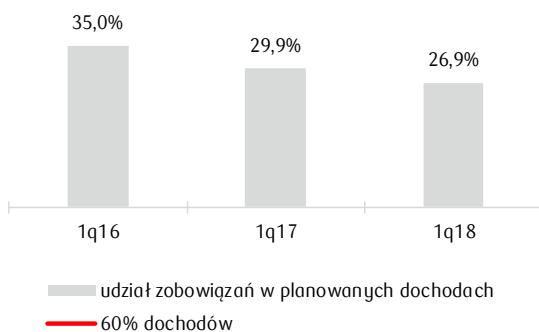

Zobowiązania wg tytułów dłużnych^{x/}

^{x/} dane narastająco

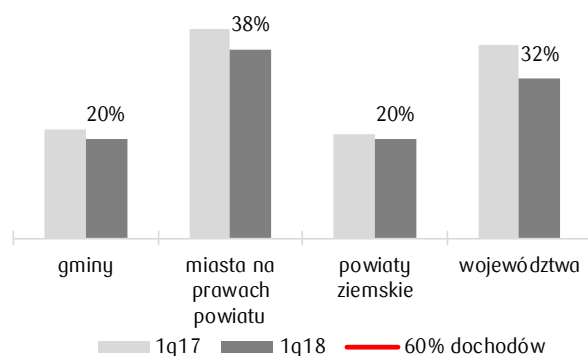
Udział zadłużenia^{x/} w dochodach ogółem

^{x/} dane narastająco

- W 1q18 korzystna relacja r/r dochodów (wzrost) i zobowiązań (spadek lub niewielki wzrost) we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego. Szczególnie korzystna dla rozwoju sektora JST jest nadal sytuacja w miastach na prawach powiatu (szybszy wzrost dochodów niż zobowiązań) ze względu na ich znaczny potencjał inwestycyjny.
- Według NIK w ostatnich latach sześciokrotny wzrost liczby samorządów w trudnej sytuacji ekonomicznej, w których główną przyczyną pogarszania się sytuacji finansowej był „rozmach inwestycyjny i wysokie wydatki w oświacie”^{1/}.
- Zagrożeniem pozostaje zadłużanie się samorządów w parabankach – według Ministerstwa Finansów (MF) na koniec 2017 zadłużenie samorządów w parabankach wyniosło 209 mln zł wobec 164 mln zł na koniec 2016 (+27,4% r/r).
- Korzystny kierunek prac legislacyjnych w celu uelastyczenia gospodarki finansowej sektora JST - nowy projekt MF nowelizacji ustawy o finansach publicznych, który zawiera m.in. możliwość restrukturyzacji długu i wcześniejszej jego spłaty oraz nowe zasady wyliczania wskaźnika spłaty zadłużenia (projekt akceptowany przez rząd 11 lipca 2018).
- Po 1q18 kwota kredytów udzielonych sektorowi JST oraz jej udział w łącznym zadłużeniu sektora pozostała na poziomie 1q17 (odpowiednio ok. 67 mld zł i ok. 94%), spadła natomiast o 11,9% r/r i tak niewielka kwota obligacji komunalnych (3,8 mld zł wobec 4,3 mld zł po 1q17).
- Spadek udziału zobowiązań ogółem w dochodach ogółem całego sektora w 1q18 (o 3 pp r/r i o 5,1 pp r/r po 1q17), przy znacznym zróżnicowaniu poszczególnych rodzajów samorządów.

Udział zadłużenia^{x/} w dochodach ogółem wg rodzajów JST

^{1/} <https://www.nik.gov.pl/plik/id.16321.vp.18846.pdf>

Perspektywy krótkoterminowe

- ⇒ W rocznej perspektywie sprzyjające otoczenie makroekonomiczne.
- ⇒ Przyspieszenie wdrażania programów unijnych w ramach perspektywy 2014 – 2020; kluczowym rokiem może być 2018, także ze względu na termin wyborów samorządowych (jesień'18).
- ⇒ Wyzwaniem może być zapewnienie środków na wkład własny przez te samorzady, które obecnie mają wysoki wskaźnik zadłużenia, zwłaszcza przy rosnących kosztach projektów budowlanych (wzrost wynagrodzeń i cen materiałów budowlanych).
- ⇒ Pozytywny wpływ na wskaźniki obsługi długu będą miały oczekiwane nadal niskie stopy procentowe, natomiast negatywnie na ocenę ryzyka sektora JST przy zaciąganiu zobowiązań wpływa brak rozwiązań legislacyjnych wzmacniających zabezpieczenie przed niekontrolowanym zadłużeniem gmin.
- ⇒ Według kontroli NIK samorządów objętych programami naprawczymi w latach 2012-2017 oraz informacji uzyskanych przez NIK z samorządów¹, wzrost ryzyka związanego z inwestycjami i wydatkami na oświatę (w ostatnich latach sześciokrotnie wzrosła liczba samorządów w trudnej sytuacji ekonomicznej, w których główną przyczyną pogarszania się sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego był „rozmach inwestycyjny” i wysokie wydatki w oświacie).

Szansą dla samorządów jest korzystny kierunek prac legislacyjnych w celu uelastyczenia gospodarki finansowej sektora JST – regulacje nowego projektu MF nowelizacji ustawy o finansach publicznych zawierają m.in. możliwość restrukturyzacji długu i wcześniejszej jego spłaty oraz nowe zasady wyliczania wskaźnika spłaty zadłużenia (projekt akceptowany 11 lipca 2018 przez rząd).

Niniejszy materiał ma charakter informacyjny, jest przeznaczony wyłącznie dla klientów Grupy PKO Banku Polskiego i nie stanowi oferty w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny. Informacje zawarte w niniejszym materiale nie mogą być traktowane, jako propozycja nabycia jakichkolwiek instrumentów finansowych, usługa doradztwa inwestycyjnego, podatkowego lub jako forma świadczenia pomocy prawnej. Grupa PKO BP SA dołożyła wszelkich starań, aby zamieszczone w niniejszym materiale informacje były rzetelne oraz oparte na wiarygodnych źródłach. Klienci Grupy PKO BP SA ponoszą odpowiedzialność za skutki swoich decyzji inwestycyjnych, podjętych z uwzględnieniem informacji zamieszczonych w niniejszym materiale. Niniejszy materiał został przygotowany i/lub przekazany przez Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna, zarejestrowany w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000026438; NIP: 525-000-77-38 REGON: 016298263; kapitał zakładowy (kapitał wpłacony) 1 250 000 000 zł

¹ <https://www.nik.gov.pl/plik/id.16321.vp.18846.pdf>